

ADVIESNOTA VOOR HET ALGEMEEN BESTUUR D.D. 17 DECEMBER 2021

VOORSTEL:

1. In te stemmen met het voorstel tot aanpassen van het ontwerp voor de nieuwe kademuur die tussen de rondelen van de vesting Ravenstein aangelegd gaat worden. In het ontwerp wordt aan de norm voor de waterkering voldaan door de kademuur aan te leggen op een hoogte van NAP+11,9 meter met een kleine hoogtemarge voor de inpassing in de openbare ruimte;
2. In te stemmen met meerkosten voor waterschap Aa en Maas van circa 250.000 euro voor de bekleding van de buitenzijde van de betreffende damwand annex kademuur. Deze komen bovenop de 10% projectgebonden bijdrage van het waterschap aan de dijkversterkingskosten die voor rekening komen van het Hoogwaterbeschermingsprogramma.

PROBLEEMSTELLING

Het project Meanderende Maas / Ravenstein-Lith verkeert nu in de planuitwerkingsfase. In het project is uitgebreid studie gedaan naar de mogelijkheden van dijkversterking in combinatie met het versterken van het karakter van Ravenstein als vestingstad binnen de Zuiderwaterlinie. In het ontwerp houden we rekening met de benodigde dijkversterking en ruimte voor de rivier, bedrijven, archeologische waarden en de karakteristieke bomen.

Bij de vaststelling van het voorkeursalternatief aan het eind van de verkenningsfase begin 2020 is in ter plaatse van het stadje Ravenstein gekozen voor:

- Een oplossing met een kademuur tussen de rondelen in Ravenstein.

Dit biedt ook de mogelijkheid een deel van het buitentalud af te graven. De vormgeving van de kademuur was nader te bepalen. Omdat het een kunstmatige constructie is betekende deze keuze impliciet een kerende hoogte van NAP+12,5 meter, hoger dan de aanliggende grond dijken. De stuurgroep in oktober 2020 richtte zich op de belangrijkste ontwerp vraagstukken voor het voorlopig ontwerp waaronder de nadere uitwerking van de kademuur in Ravenstein. Toen is aanvullend gekozen voor:

- Het bekleden met baksteen van de damwand voor de inpassing in de vestingstad.

Op basis van voorgaande punten is het voorlopig ontwerp gemaakt. Als onderdeel van dit ontwerp is de omgeving in 2020 en begin 2021 betrokken. Op basis van de uitwerking en visualisaties van de kademuurhoogte beseften de bewoners wat dit voor hun betekent.

Vanuit bewoners langs de Maasdijk zijn bezwaren geuit tegen de hoogte van de kademuur van NAP+12,5 meter in het voorlopig ontwerp. Ze hebben hierover in maart 2021 een petitie aan het algemeen bestuur van het waterschap gestuurd. De Heemkundekring Land van Ravenstein heeft in diezelfde periode hierover een brief aan het dagelijks bestuur gestuurd. De bezwaren richten zich op het verlies aan uitzicht, effecten op geluidsoverlast, verdwijnen van verblijfsruimte op de huidige grond dijk en het verstoren van de historische/ruimtelijke verbinding tussen de stad en uiterwaarden/Maas.

Het waterschap is verzocht om de hoogte van de kademuur te heroverwegen en deze lager aan te leggen; gelijk aan de verhoging van de aanliggende grond dijken. De kritiekpunten zijn met de bezwaarmakers besproken. Vervolgens zijn de aandachtspunten door het projectteam met de projectpartners bekeken. De voors en tegens van de in 2020 gemaakte keuzes voor de kademuur zijn daarbij opnieuw bezien en opnieuw afgewogen.

BEOOGD EFFECT

Besluitvorming in de stuurgroep Meanderende Maas van 8 december 2021 over het aangepaste ontwerp van de kademuur in Ravenstein als onderdeel van de dijkversterking Ravenstein-Lith inclusief toezegging van de financiële bijdrage van partners.

ARGUMENTEN

1.1 De situatie in Ravenstein is uniek voor waterschap Aa en Maas.

Ravenstein is een historisch vestingstadje waar op dit moment nog geen kademuur aanwezig is. Bovendien moet voor de veiligheid sowieso ergens in de waterkering een verticaal scherm worden aangebracht. Deze uitgangssituatie leent zich bij uitstek voor een zogenoemd adaptief ontwerp. Daarbij wordt geanticipeerd op verlengen van de levensduur van de waterkerende constructie door verhoging van de muur op een later moment eenvoudig mogelijk te maken.

1.2 Over decennia loopt de kademuurverhoging mee in het planproces voor de grond dijk.

De aangrenzende grond dijk heeft ook een ontwerp levensduur van 50 jaar zowel qua hoogte als qua sterkte. Het uitgangspunt om de kademuur voor 100 jaar te ontwerpen wordt adaptief gehanteerd. Het damwand krijgt binnen het lopende project de benodigde sterkte en diepte voor de komende 100 jaar. Alleen de hoogte van de damwand wordt nu afgestemd op de vereiste hoogte voor de komende 50 jaar. Als een nieuwe versterkingsronde voor de grond dijk in Ravenstein nodig is kan in dat proces ook de ophoging van de kademuur worden meegenomen. Dit is een efficiënte werkwijze, ook procedureel en qua capaciteitsinzet.

1.3 De kademuur is later eenvoudig op te hogen zonder extra kosten.

Op basis van een analyse van de levenscycluskosten van de kademuur zijn deze vergelijkbaar tussen het voorlopig ontwerp (waarin de hoogte in een keer voor 100 jaar wordt gerealiseerd) en het aangepaste ontwerp (waarin dit in twee stappen gebeurt). Technisch is de ophoging van de kademuur relatief eenvoudig te realiseren. De meerkosten van het realiseren van de hoogte in twee stappen vallen daardoor ongeveer weg tegen de voor een deel uitgestelde investering. De maatregel is doelmatig.

1.4 Het aangepaste ontwerp is makkelijker in te passen in de omgeving.

De hoogte van de kademuur in het aangepaste ontwerp is teruggebracht naar NAP+11,9 meter met een kleine marge voor de inpassing in de openbare ruimte. Hierdoor komt de muur niet hoger dan het rondel aan de noordwestzijde en nauwelijks hoger dan de bestaande hoogte van het rondel aan de zuidoostzijde. Bovendien wordt de kademuurhoogte zo hetzelfde als de ontwerp hoogte van de aanliggende grond dijken.

Hiermee wordt het bezwaar weggenomen tegen de hoogte van de muur dat mede via de petitie vanuit de bewoners van Ravenstein is geuit. Dat is ook van belang. In de petitie zijn meer nadelen van de kademuur naar voren gebracht. Daar is onderzoek naar gedaan. Zo is het effect van de kademuur op de geluidshinder door een deskundige als verwaarloosbaar beoordeeld. Dit is dus niet relevant voor het ontwerp. Daarnaast is aanvullend archeologisch grondonderzoek gedaan. Daarbij zijn weinig tot geen relevante behoudenswaardige (muur)resten aangetroffen. De beoogde locatie van de damwand zal geen noemenswaardige resten schaden.

1.5 Tussen de direct betrokken projectpartners bestaat overeenstemming over deze oplossing.

In de stuurgroep van 28 september 2021 hebben de projectpartners zich achter de aanpassing van het ontwerp geschaard. Dat is voor het waterschap ook een belangrijke overweging om voor deze oplossing te kiezen. Naast de aangepaste hoogte zijn aandachtspunten bij de uitwerking van het ontwerp voor de kademuur: een verblijfsplek voor aanwonenden, een veilige en beleefbare muur en de ruimtelijke inpassing.

2.1 Het ontwerp met kademuur heeft meerwaarde en toekomstwaarde voor rivier en waterfront.

Met het ontwerp van de kademuur waarbij een deel van het bestaande buitentalud wordt afgegraven wordt zo min mogelijk ruimte voor de rivier gebruikt op dit smalle stuk rivier. Het sorteert daarnaast voor op een toekomstig herstel van de strang (nevengeul) en het Ravelijn in de aanliggende uiterwaard. Dit is een lang gekoesterde wens vanuit Ravenstein.

2.2 Aa en Maas hoeft de meerkosten van de kademuur niet alleen op te brengen.

Binnen Meanderende Maas trekken de partners samen op om meerwaarde te creëren. Dat zien we terug in de bekostiging van de meerkosten voor de kademuur. De gemeente Oss draagt bij vanuit het belang van de inrichting van haar openbare ruimte. De provincie Noord-Brabant draagt bij vanuit het streven om waterveiligheid mét ruimtelijke kwaliteit te leveren. En Aa en Maas wil een toekomstgericht en goed in de cultuurhistorische setting ingepast dijkontwerp realiseren. De bekleding bepaalt namelijk het beeld van onze waterkering in de omgeving.

KANTTEKENINGEN/RISICO'S

1.1 De muur is historisch niet verantwoord.

Het ontwerp van de kademuur beoogt een zo goed mogelijke eigentijdse versterking te zijn van het karakter van een vestingstad vanuit de waterveiligheidsopgave en de beleving daarvan. Een letterlijke reconstructie van de historische situatie is niet nagestreefd. Overigens bestaat over die historische situatie ook geen zekerheid. Wel is zeker dat de vesting in de loop van de tijd is aangepast. Daarbij past deze versterking van het vestingkarakter waarbij een nieuwe relatie tussen het stadje en de uiterwaard wordt gelegd die vanuit waterveiligheid functioneel is.

2.1 Bekleding van de damwand is niet noodzakelijk voor de waterveiligheid.

Technisch is het bekleden van de damwand niet nodig voor de waterveiligheid. Maar ook bij een sober en doelmatig dijkontwerp hoort een goede inpassing. Dat betreft hier de stedenbouwkundige inpassing aan het waterfront van een vestingstad. Daarom subsidieert het Hoogwaterbescherming in principe ook de bekleding van de damwand voor zover deze boven het huidige maaiveld uitsteekt. Als waterschap geven wij even verantwoord maar dan meer toekomstgericht invulling aan een goede inpassing door bij te dragen aan de bekleding van het vrij te graven deel van de damwand. Dit gebeurt namelijk om te anticiperen op de gewenste rivierverruiming en ontwikkeling van het waterfront in de toekomst door de nevengeul voor het stadje weer terug te brengen.

2.2 De meerkosten voor de kademuur vallen uiteindelijk hoger uit.

Een definitief ontwerp met bijbehorende nauwkeurige raming voor de kademuur is nog niet beschikbaar. De uiteindelijke kosten kunnen tegenvallen ten opzichte van de kostenindicatie nu. Er zijn echter nog voldoende mogelijkheden om de meerkosten voor Aa en Maas bij te sturen. Denk bijvoorbeeld aan gedeeltelijk aanpassen van het materiaalgebruik, een andere verdeling van

het beschikbare budget tussen de inrichting van de openbare ruimte binnendijs en de bekleding van de damwand of een heroverweging van de verdeling van de kosten tussen de partners.

FINANCIËN/SUBSIDIES/PROJECTENBOEK

De indicatieve meerkosten voor waterschap Aa en Maas van €250.000 volgt uit een raming en kostenverdeling op basis van het voorlopig ontwerp. Op basis van de normkosten zullen de jaarlijkse exploitatielasten toenemen met € 3.000 (berekend over de meerkosten van € 250.000 voor het waterschap). De indicatie van de totale meerkosten is €550.000 voor de bekleding van de damwand aan de rivierzijde en de inrichting van de openbare ruimte binnendijs tussen de weg en de damwand. De gemeente Oss en de provincie Noord-Brabant leveren ook een substantiële financiële bijdrage. Dit past binnen de middelen die beide partners voor een bijdrage aan het project gereserveerd hebben.

In 2022 wordt het definitief ontwerp gemaakt en zullen de kosten van aanleg van de kademuur definitief geraamd worden. Op basis daarvan het bijbehorende uitvoeringskrediet worden aangevraagd. Gezien de ordegrrootte valt het bedrag binnen de bandbreedte van de meerjarenraming voor de realisatie van de dijkversterking Ravenstein-Lith binnen het project Meanderende Maas.

BIJDRAGE DUURZAAM WATERSCHAP

De versterking van de primaire waterkering voor Ravenstein in de vorm van een kademuur draagt bij aan een klimaatrobust watersysteem. Het geeft de Maas direct meer ruimte doordat een deel van het buitentalud wordt afgegraven. Bovendien anticipeert het waterschap hiermee op verdere rivierverruiming in de toekomst in de vorm van het terugbrengen van de nevengeul voor Ravenstein.

UITVOERING/VERVOLG

Na besluitvorming in de stuurgroep Meanderende Maas van november 2021 zal het ontwerp voor de kademuur als onderdeel van het definitief ontwerp worden uitgewerkt. Het streven is de daadwerkelijke kredietaanvraag onderdeel uit te laten maken van een totaalpakket aan meerkosten voor waterschap Aa en Maas bovenop de 10% projectgebonden HWBP-bijdrage van het waterschap. Denk hierbij aan kosten die niet noodzakelijke zijn voor de aanleg van een veilige, goed ingepaste waterkering maar die een duidelijke meerwaarde hebben voor het dijkbeheer, zoals het plaatselijk aanbrengen van gaas tegen graverij door dieren.

COMMUNICATIE/PARTICIPATIE

De publieksinformatiebijeenkomsten over het voorlopig ontwerp waren een onderdeel van het uitgebreide participatieproces voor het project Meanderende Maas. Dit heeft een vervolg gekregen met de ingediende petitie en het gesprek dat daarna heeft plaatsgevonden met verschillende belanghebbenden waaronder de indieners. Na behandeling in de commissie Watersysteembeheer zal de aanpassing van de hoogte van de kademuur door het projectteam persoonlijk gecommuniceerd worden met de indieners van de petitie en in ieder geval via de website en de digitale nieuwsbrief met het bredere publiek. Een uitgebreide toelichting op de tijdlijn voor besluitvorming en communicatie staat in onderstaand overzicht.

12 oktober	Start vervolg archeologisch onderzoek, duur enkele dagen	In beeld brengen waar wel/niet historische resten aanwezig zodat deze niet worden verstoord door positie van de aan te brengen damwand/kademuur. Daarnaast informatie over mogelijk midden rondel ter hoogte van De Heus. Dit is voor omgeving en pers mogelijk reden om vragen te stellen over de reactie op de bezwaren. Communicatie zal zich richten op doel van archeologisch onderzoek en aangeven dat binnenkort belanghebbenden reactie krijgen (procesinformatie). Wij informeren de omgeving en de pers over het archeologisch onderzoek en organiseren een persmomentje.
19 oktober	Adviesnota aanpassing ontwerp kademuur en bijdrage meerkosten in DB	Akkoord op doorgeleiding naar commissie WB 25 november en AB 17 december. Tevens instemmen met mondelinge toelichting in commissie WB en externe communicatie.
21 oktober	Commissie WB A&M ochtend	Mondelinge toelichting door Peter van Dijk, op basis van redeneerlijn in overeenstemming met de adviesnota.
21-25 oktober	Informeren direct belanghebbenden Ravenstein/petitie-indieners	Dezelfde redeneerlijn. Idealiter op 21 oktober in de middag; anders zo kort mogelijk daarop (rekening houdend met herfstvakantie).
	Digitale nieuwsbrief/projectwebsite	Nieuwsbrief en artikel op website met onder andere de update over Ravenstein zoals ook commissie WB en direct belanghebbenden deze hebben gekregen.
26 oktober	Adviesteam omgevingskwaliteit/erfgoed gemeente Oss	Informeren over ontwerp en raadplegen over ruimtelijke kwaliteit/inpassing van het ontwerp.
25 november	Commissie WB A&M	Bespreking adviesnota aanpassing ontwerp kademuur en bijdrage meerkosten.
9 december	Stuurgroep Meanderende Maas	Besluit aanpassing ontwerp kademuur Ravenstein
17 december	Algemeen Bestuur A&M	Verlengde van commissie WB maar met update van reacties uit omgeving op terugkoppeling van de bezwaren. Besluit bijdrage meerkosten kademuur.

BIJLAGEN

Geen

VERSIEDATUM

19 oktober 2021

AB-BESLUIT

ONDERWERP:

Ontwerphoogte en meerkosten bekleding kademuur Ravenstein

AGENDAPUNT:

BESLUITNUMMER:

INVESTERINGSBESLUIT:

Het Algemeen Bestuur van waterschap Aa en Maas;
gelezen het voorstel van het Dagelijks Bestuur van 19 oktober 2021;
gelet op het bepaalde in de Voorkeursbeslissing Meanderende Maas d.d. 10 juli 2020 en de Bestuursovereenkomst planuitwerking Meanderende Maas d.d. 22 februari 2021;
gezien het advies van de commissie Watersysteembeheer van 25 november 2021;
Overwegende de ingezonden petitie en de brief over met name de hoogte van de kademuur;

BESLUIT:

1. In te stemmen met het voorstel tot aanpassen van het ontwerp voor de nieuwe kademuur die tussen de rondelen van de vesting Ravenstein aangelegd gaat worden. In het ontwerp wordt aan de norm voor de waterkering voldaan door de kademuur aan te leggen op een hoogte van NAP+11,9 meter met een kleine hoogtemarge voor de inpassing in de openbare ruimte;
2. In te stemmen met meerkosten voor waterschap Aa en Maas van circa 250.000 euro voor de bekleding van de buitenzijde van de betreffende damwand annex kademuur. Deze komen bovenop de 10% projectgebonden bijdrage van het waterschap aan de dijkversterkingskosten die voor rekening komen van het Hoogwaterbeschermingsprogramma.

Aldus vastgesteld door het Algemeen Bestuur in zijn openbare vergadering van 17 december 2021,

De secretaris,

De dijkgraaf,

Pieter Sennema

Mario Jacobs